

Boj proti raku jeter v Evropi – izboljšanje preprečevanja in zgodnjega odkrivanja

S 1. julijem 2021, v obdobju pandemije COVID-19 in ravno nekaj mesecev po tem, ko je Evropska komisija predstavila “Evropski načrt za boj proti raku”, je Slovenija prevzela predsedovanje Svetu Evropske unije. Število novih primerov raka jeter je v porastu, ob tem pa se zdi, da je ozaveščenost o raku jeter v primerjavi z drugimi raki manjša. Prav zato sta dve evropski združenji, Evropsko združenje za preučevanje jeter (European Association for the Study of the Liver, EASL) in Evropsko združenje bolnikov z boleznimi jeter (European Liver Patients' Association, ELPA) pod pokroviteljstvom slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije in ob podpori različnih slovenskih združenj organizirali dogodek, katerega temeljno sporočilo je poziv k nujno potrebnem ukrepanju za zgodnje odkrivanje raka jeter in njegovo preprečevanje.

Uvod

Medtem ko je vsa svetovna pozornost usmerjena k pandemiji COVID-19, druga pandemija neopaženo širi svoja krila. Število oseb z boleznimi jeter in tistih, ki jim podležejo, nezadržno narašča. Čeprav večino bolezni jeter lahko preprečimo, so kaj hitro postale drugi najpogostejši vzrok prezgodnje smrti odraslih aktivnih Evropejcev¹. Kljub različnim možnostim za njihovo preprečevanje te bolezni pogosto vodijo do nastanka raka jeter, s čimer še dodatno prispevajo k globalnemu zdravstvenemu bremenu.

Rak jeter je šesti najpogostejši rak in tretji na lestvici najpogostejših vzrokov smrti zaradi rakavih obolenj². Za razliko od drugih rakov, ki jih je mogoče preprečiti in se zato njihova pojavnost ne spreminja ali se celo zmanjšuje, je najpogostejši rak jeter, jetrnocelični karcinom, v porastu³. Najpogostejši dejavniki tveganja za razvoj raka jeter so okužba z virusoma hepatitis B ali C in ciroza (brazgotinjenje jeter). Ker pa močno primanjkuje ustreznih strategij za njihovo pravočasno odkrivanje, je preprečevanje raka jeter ključni ukrep za zmanjšanje njegovega bremena.

Zakaj organizirati tak dogodek?

Dogodek je namenjen ozaveščanju o pomenu preprečevanja kroničnih bolezni in raka jeter. Predlog Evropske komisije z naslovom "Evropski načrt za boj proti raku" izpostavlja pomen dejavnikov tveganja za nastanek raka jeter in njihovo prepoznavo. Dostopnost do cepljenja proti hepatitisu B in možnost zdravljenja za preprečitev nastanka raka jeter v povezavi s hepatitisom C in prekomernim uživanjem alkohola⁴, lahko pomagajo zamejiti število tistih, ki obolijo za rakom jeter. Pomembno je tudi vpeljevanje strategij za izboljšanje ozaveščanja o škodljivosti debelosti in sladkorne bolezni tipa 2, z omejevanjem trženja in promocije sladkih živil. Mnogo teh strategij je namenjenih prav preprečevanju nastanka bolezni jeter, ki lahko privedejo do raka jeter. Vendar pa sta presejanje na raka jeter in njegovo zgodnje odkrivanje ključnega pomena za zmanjšanje umrljivosti zaradi raka jeter. Zato najnovejša shema za zgodnje odkrivanje raka, ki jo podpira EU, vključuje tudi ciljno presejanje na različne rake, vključujoč raka jeter.

Dogodek

Dogodek organizirata dve evropski združenji, EASL in ELPA, pod pokroviteljstvom slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije. Dogodek podpirajo:

- Univerzitetni klinični center Ljubljana
- Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani
- Združenje za infektologijo pri Slovenskem zdravniškem društvu
- Slovensko združenje za gastroenterologijo in hepatologijo
- Slovensko društvo bolnikov, obolelih za hepatitisom –Slovenija HEP
- Društvo onkoloških bolnikov Slovenije
- Svetovna zdravstvena organizacija, pisarna v Sloveniji

Dogodek bo potekal digitalno, 22. oktobra 2021 in bo razdeljen v dva sklopa.

V prvem sklopu, posvečenem preprečevanju raka jeter in promociji zdravja, bodo različni strokovnjaki s področja raka jeter in virusnih hepatitisov predstavili breme raka jeter v Evropi.

High-level event on Beating liver cancer in Europe – the empowerment of prevention and early detection is an accompanying event of the Slovenian Presidency of the Council of the European Union 2021.

Predstavniki pacientov bodo spregovorili o ozaveščanju in možnostih za preprečevanje raka jeter pri bolnikih z boleznimi jeter. Sledila bo razprava o možnostih za preprečevanje raka jeter na evropski ravni.

Drugi sklop bo osredotočen na pomen zgodnjega odkrivanja in presejanja na raka jeter, osvetlil pa bo tudi obstoječe neenakosti pri dostopu do oskrbe in zdravljenja raka jeter v Evropi. Predstavljena bo nova shema presejanja na raka, vključujoč raka jeter, o čemer bo tekla tudi zaključna razprava.

V sodelovanju z najrazličnejšimi strokovnimi združenji, društvi bolnikov in civilnimi družbami se EASL in ELPA močno zavzemata za to, da v svetu prav noben bolnik ne bo prezrt in prikrajšan za neprecenljive znanstvene dosežke pri preprečevanju in zdravljenju raka jeter. Zahvaljujemo se Sloveniji, ki trenutno predseduje Svetu Evropske unije, za njena hkratna prizadevanja pri premagovanju neenakosti na področju zdravja, s poudarkom na okrepitvi povezav med Zahodnim Balkanom, pri iskanju rešitev povezanih z migracijskim prebivalstvom in pri premagovanju krize COVID-19.

Verjamemo v ta proces in verjamemo v njegov uspeh.

Literatura

1. Blachier M, Leleu H, Peck-Radosavljevic M, Valla DC, Roudot-Thoraval F. The burden of liver disease in Europe: a review of available epidemiological data. *J Hepatol* 2013;58(3):593-608. doi: 10.1016/j.jhep.2012.12.005. PMID: 23419824.
2. International Agency for Research on Cancer. Liver. Available at: <https://gco.iarc.fr/today/data/factsheets/cancers/11-Liver-fact-sheet.pdf>. Accessed: July 2021.
3. EASL Clinical Practice Guidelines: Management of hepatocellular carcinoma. *J Hepatol* 2018;69(1):182-236. doi: 10.1016/j.jhep.2018.03.019. Erratum in: *J Hepatol* 2019;70(4):817. PMID: 29628281.
4. Kanwal F, Kramer JR, Li L, Dai J, Natarajan Y, Yu X, Asch SM, El-Serag HB. Effect of metabolic traits on the risk of cirrhosis and hepatocellular cancer in non-alcoholic fatty liver disease. *Hepatology* 2020;71(3):808-819. doi: 10.1002/hep.31014. PMID: 31675427.

